

1196-

פרוטוקול מס. 104

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ג',
כ"ו בחמוז תשל"ד - 16.7.74, משעה 10.00.

נוכחים - חברי הוועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- ע. אמוראי
- א. אפרת
- ש. ארליך
- מ. ארנס
- י. בדר
- י. בן-מאיר
- י. גולן
- צ. גרשוני
- ב.צ. חלפון
- ש. לורנץ
- א. מלמד
- ע. פיינרמן
- ג. פח
- ד. קורן
- ח. קורפו
- נ. קצב
- א. רונן
- ז. שובל
- א. שוסטק
- מ. שחל

מוזמנים:

- מ. זנבר - נגיד בנק ישראל
- צ. זוסמן - מנהל מחלקת המחקר של בנק ישראל
- מר שטיינברג - בנק ישראל

מזכיר הוועדה:

א. קרשנר

היועץ המשפטי לוועדה:

ד"ר ג. קיטרון

רשמה:

שולמית פרג

(א) צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה)
(תיקון מס' 7), תשל"ד-1974

בסדר-היום:

(ב) פרשת בנק א"י-בריטניה

(ג) שימוש ברזרבה בתקציב לשנת הכספים 1974

(נתקבל בתא 18.7.74)

אני פותח את הישיבה.

הי"ר י. סרגסון:

צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 7), תשל"ד-1974

ע. אמוראי: הצו מדבר בענין האקרילן. המפעל

הנדון הגיע להרחבה גדולה, והוא נמצא תחת הגנה שהוארכה לו בגלל ההרחבה.

יש בעיה של ייצוא. אבל מה קורה אם מתבטלת ההזמנה, ואז הוא לא מצליח לייצא? במקרה כזה הוא חייב למכור את התוצרת שלו בארץ. כך שקבעו הגנה של 8-9 ל"י לדולר נחסך אם האקרילן הוא יותר מ-50%.

הממשלה מציעה לחשב כל סריג שישי בו חוט אקרילן בכל כמות שהיא. יכול להיות בינינו ויכוח למה לתת לו הגנה אדמיניסטרטיבית כל הזמן - אז במקרה זה יש לממשלה מדיניות, ואני חושב שהיא מוצדקת בענין זה.

ס. ארנס: מדוע צריכים לזכות בהגנה אדמיניסטרטיבית, ובפרט בימים אלה?

ע. אמוראי: זה נושא אחד שלא שייך לענין. במקרה הנוכחי איננו עוסקים בענין עצמו, הואיל ולא עוסקים בהגנה אדמיניסטרטיבית אלא קובעים שעורי מכס כדי למנוע ייבוא לשם ייצור.

ה צ ב ע ה

הקנות-שעם-חירום (תשלום חובה), תשי"ח-1958 - צו בדבר קביעת שיעור ההיסל ואופן הישובו - א ו ש ו ר

פרשת בנק א"י-בריטניה

הי"ר י. סרגסון: אנחנו עובדים לדברי הסבר של נגיד הבנק בענין בנק א"י בריטניה.

ס. זונדר: לפני שבוע הייתי פה. אני רוצה להגיד בקצרה את הדברים העקריים: קודם כל, לגבי אנגליה - המפקח על הבנק נסע לאנגליה, ושם קיים שיחות עם בנק-אוף-אינגלנד, ושם המליצו על משרד רואי חשבון כדי שהם יבדקו את המצב. הם עשו את זה תוך יסמה, כך שנבעו מסקנות מתוצאות אותה בדיקה.

בנק-אוף-אינגלנד המליץ שהם יעשו את הבדיקה, ומצאו שם כל מיני דברים בממצאים שלהם בקשר לעיסקות. הבנק האנגלי והישראלי נמצאים בטיפול שלנו ושל המשטרה. כך נמצאו כספים בסכומים גדולים שהועברו מאנגליה לישראל בספרי החשבון של הבנק באנגליה. אלה הם סכומים שאינם מופיעים בספרים של הבנק פה. לכל דבר יש הסבר.

מ. זנבר:

לדוגמה: לבנק האנגלי יש חשבון במקומות שונים בעולם. אז הוא אומר "נא לנכות את תל-אביב עבור החברה בליכטנשטיין"; או שהעברה תהיה לליכטנשטיין; או שהעברה תהיה דרך תל-אביב לליכטנשטיין. יכול להיות שזו עבירה על חוקי הפיקוח באנגליה, וגם על הבנקים בישראל, כי הפעולות לא נרשמות. יכול להיות שזו עבירה על חוקי מטבע חוץ שלנו. אין אנחנו יודעים בשלב זה. יש כל מיני אפשרויות, ואנחנו עדיין לא יודעים מה הן. יכול להיות שהכל בסדר. מכל מקום, המטרה, וכולנו, בודקים את הדברים.

בנק א"י בריטניה מינה רואי חשבון מהחשובים באנגליה, כדי לבחון את כל הפרשה, שכן העניין דורש בדיקה יסודית.

בעניין הבנק האנגלי הממשלה החליטה שלא להחליט ולא כלום. זאת אומרת, לפני שיתקבלו הממצאים של משרד רואי החשבון הבריטי שבדוק את כל הפרשה הזו, הממשלה לא רוצה לקבוע עמדה כלשהי לגבי ההצעה של בנק-אוף-אינגלנד, שאנחנו נראה בחובות של הבנק האנגלי כאילו אלה הם חובות של הבנק הישראלי. הם טוענים, שאם קבלנו ערבות לגבי הבנק הישראלי, אז הם כך ינהגו לגבי הבנק הבריטי. על זה יש ויכוח. אבל, כאמור, הממשלה החליטה לא להחליט ולא לדון בנושא זה לפני שיהיו הממצאים. זה לגבי אנגליה בקצרה.

ואילו לגבי ישראל: גם פה הבדיקה החלה בהיקף גדול. הכנסנו את לשכת רואי חשבון שתבדוק את זה. אכן נעשתה בדיקה מיוחדת, מלבד הבדיקה הרגילה של רואה החשבון של הבנק.

רואי החשבון סומך-חייקין הגם הבודקים את מצב הבנק. אולם, לצערנו, פרצה השביתה בבנק. אתמול הם לא עבדו בכלל. כנראה, היתה זו שביתה מאושרת ע"י ההסתדרות. מכל מקום, ברגע זה, לא עובדים בבנק. אבל אתמול חתמו בראשי תיבות על מסמך ההסתדרות, ועד העובדים והבנק. היום נמשכת השביתה. (י. ברב: האם אתה הבטחת לעובדים?)

כשאני אומר "אנחנו", אז הכוונה היא לבנק ישראל בריטניה. כאשר זה יהיה אחרת, אז אומר שזו הממשלה או שזה בנק ישראל.

מכל מקום, נאמר להם שכל עוד הבנק קיים, וכל עוד הוא איננו בפירוק, אז כל זכויות העובדים לפי חוקי העבודה כשרות וקיימות. הבנק מוכן לקיים את כל החובות לפי חוזה ולפי ההנהלה הקודמת.

העובדים דורשים להשיח להם תעסוקה ופרנסה לאחר שהבנק יפורק. בעניין זה אנחנו לא יכולים לתת שום הבטחה. אינני יודע מה יקרה, מי יקנה. יתכן שאחד העובדים יופנה לבנק ישראל, ואחר ילך לבנק הפועלים וכו'. יתכן שאז המשכורת שלו תהיה יותר גבוהה. יתכן שיהיו כאלה שלא ירצו עבודה וכו'.

יש שם 240 עובדים. בעיה מעשית לא תתעורר שם. עתה לבקש התחייבות, זה בלתי אפשרי.

הבנק היה פתוח, כדי לתת ללקוחות עד 50 אלף ל"י, וכל זה בהתאם לערבות של בנק ישראל.

רוצים לאתר עד כמה שאפשר את קבוצת ויליאמס, משום שלא רוצים לשלם להם בשום אופן. רוצים לקבוע את הזכויות והחובות של כל אדם ואדם בבנק, של לקוחות הבנק. כדי לממש את הזכויות שלהם, אז צריך לממש גם את החובות שלהם. אנחנו לא נצליח לסיים את זה. על כן יש בכוונתנו להאריך את המודטוריום לעוד 10 ימים. עשרת הימים הראשונים ייגמרו ביום ה', ובכוונתנו להאריך את זה לעוד 10 ימים.

בעקבות זה נצטרך לפרסם משהו ברשומות, וגם לכתוב למנהלי הבנק - (קורא)

"פקודת הבנקאות 1941. הוראה בדבר הפסקה במלוי ההתחייבויות של הבנק.

בתוקף סמכות לפי סעיף 8 לפקודת הבנקאות 1941, ולאחר שמטרחי הודעה לפי סעיף 8 י"ד(ג) לפקודה על כוונתי לבטל את רשיונו של בנק א"י בריטניה ועדיין לא חלפה התקופה שבה רשאים מנהליו להגיש טענותיהם, אני מורה, כי תוארך ההכרזה על הפסקה במילוי התחייבויותיו של הבנק האמור שנתפרטמה בילקוט הפירסומים מס. 2028, בכ"א בתמוז תשל"ד (11 ביולי 1974), בע"מ 1934, עד יום ו' באב תשל"ד (29 ביולי 1974) בשעה 08.00".
חתום: משה זנבר - נגיד בנק ישראל.

אמרחי שיש הפרעות בעבודה, וכך אמרחי שיש שיחוף פעולה עם העובדים. עכשיו לא. אז את העבודה נצטרך לעשות בדרכים אחרות.

קיימת בעיה לגבי מסמכים שאין למצואם. מחפשים תיק, ולא מוצאים בו דבר. או שהוא נמצא במקום אחר. אין מספיק עזרה למצוא דברים אלה. לדוגמה: שמעתי שהמטרה פתחה אתמול את ה"סייף" של אדון בן-ציון, ומצאו בו רק את הכתובה של הבת. יכול להיות שהדברים נמצאים במקום אחר בבנק.

מכל מקום, הבדיקה נתקלה בקשיים גדולים, וגם לא מוצאים מסמכים, ואכן יש קושי רב בעניין זה, לכן זה מתמשך. כך שאין לנו ברירה אלא להאריך את המורטוריום, כי אנחנו מוכרחים למצוא את העובדות, שאם לא כך אז נצטרך לשלם לקבוצת וויליאמס, דבר שאיננו מוכנים לעשותו.

היה דבר כזה בעניין ניירות ערך, אז קבלנו פסק דין ביום ששי, והוא היה לטובתנו. חבעו את בנק ישראל בריטניה, והשופט קבע שזה לא נוגע לבנק ישראל. בנק א"י בריטניה רשאי לבדוק אם נמצאים מסמכים בכלל. האמת היא, כי קל לבדוק דברים כאשר עובדים משתפים פעולה. יש עכשיו 30 עובדים שבודקים את העבר ומחצית העניינים השוטפים, ואין זה קל. באותו זמן צריך לשלם ללקוחות. מנהלים את זה אנשים שלא עבדו בזה. יש 8 סניפים לבנק א"י בריטניה. האנשים נמצאים בפיקוח שלנו ושל האוצר, כדי לבדוק את המסמכים, כדי לפקח על מטבע חוץ. כי יתכן שיכול להיות דבר שאיננו משום עבירה לפי פקודת הבנקאות, אך הוא עבירה מבחינת הוראות מטבע חוץ. יכול להיות שזה לא כך ולא כך, אבל צריך לבדוק.

בישיבה הקודמת אתם המלצתם כך: "הוועדה ממליצה על העברת בנק ארץ-ישראל - בריטניה בהקדם האפשרי לבנקים או לגופים כלכליים אחרים לאחר בירור היקף הנכסים וההתחייבויות תוך הגדרה ברורה של אחריותו של בנק ארץ ישראל בפרט במחן ערבויות בהיקף ברור, ולא כללי."

לפני שהבאתי את העניין לממשלה, ולכל גורם שהוא אחר - נגיד, לוועדת השרים - אנחנו התקשרנו עם שלושה בנקים שהיו מעורבים בנושא, כי יש לנו הרגשה של "זכות ראשונים". זו זכות אבות על חברת האם. אם כן, התקשרנו עם שלושת הבנקים, ותשובתם הייתה שבהתערבות מוגבלת בכלל לא בא בחשבון כלשהו. כולם היו מעוניינים ברכישת הסניפים. אמרנו להם, שמי שיקנה יצטרך לדאוג גם לעובדים. אך הם הודיעו שלא יוכלו לקנות את זה בתנאים כאלה.

כאשר אמרתי "זכות אבות", הרי שהתכוונתי לבנק לאומי, לבנק המזרחי ולבנק הפועלים. אחר כך היה גם בנק בינלאומי. כאמור, תשובתם לגבי תנאים אפשריים וערבות מוגבלת הייתה, כה, כי כולם רוצים בערבות בלתי מוגבלת.

באיזה סכום מדובר? האם הצעת להם ואמרו להם מהי ההגבלה?

ח. קורפו:

מ. זנבר:
לגבי הערבות המוגבלת - נאמר, לאחר בדיקת הפנקסים וההתחייבויות. האם אנחנו הצענו? אנחנו שמנו בפניהם את המלצת ועדת הכספים, ואמרנו להם בבקשה. אך הם אמרו שהם אינם יכולים בתנאים אלה. סומך-חייקין-ציטון - רואי החשבון - עוסקים בזה.

זאת ועוד: נתבקשתי ע"י מזכיר הוועדה להמציא תשובות על מה שאמר ח"כ מלמד לגבי תלונותיו של מר פינקלשטיין או עובדיו, אשר מפנים גורמים לבל"ל. יש בידי מסמכים, ואני אבקש מעוזרי לקרוא אותם בפניכם: (מר שטינברג קורא) (מכתב אל מר זנבר מ-15.7.74)

"אני מתייחס למכתבו של מזכיר ועדת הכספים של הכנסת אליך מיום 14 דנא שהעברת אלי לתגובה מידית.

ראשית אני מצרף בזאת העתק הודעה שהעבירו בשמי ביום 11.7.74 אל כל מנהלי הסניפים, המדברת בעד עצמה.

חזרתי ובחנתי את מצב הדברים בנדון הן במשרד הראשי והן בסניפים השונים והוברר לי כי לתלונתו של חבר הכנסת א. מלמד, כמפורט במכתב הנ"ל של מזכיר ועדת הכספים, אין לה אחיזה במציאות. יחד עם זאת יש לקחת בחשבון שבמצב דברים, על פיו מבקשים הלקוחות לפעול במהירות מירבית הן במשיכת פקדונות והן בהסדרת ענינים אחרים, שאלת המוסד החדש שאתו יבואו בדברים מועלית דוקא על ידיהם במגעיהם עם אנשי הבנק.

במידה והיו מקרים, ולאור ההנחיות שניתנו על ידי חזור והשנה יכלו להיות רק מקרים ספורים שנבעו מיזמת הלקוח כשביקש לייעץ לו לאן לפנות בצעדיו הבאים.

כמובן שלאור טרוניתו של חבר הכנסת א. מלמד ופנייתך אהה אלי, אני הגברתי את ערנותי ופקודי בענין למניעת קיומן של תופעות חריגות שכבר מלכתחילה השתדלנו למנען."

חתום: ח. פינקלשטיין, מנהל מורשה של בנק ארץ ישראל בריטניה בע"מ.

(מכתב נוסף של בנק ארץ ישראל בריטניה בע"מ, מ-11.7.74)

"לכבוד

מר

מנהל סניף

א.נ.נ.

אבקשך מיד לזמן את פקידי סניפך, ובמיוחד את פקידי הקהל, ולהורות להם במפורש, כי אין להנחות או לייעץ ללקוחות, להעביר חשבונותיהם לבנק מסויים.

ההחלטה בדבר העברת חשבונות לבנק, חייבת להיות בלעדית של הלקוח, וללא כל הכוונה, או ייעוץ מצדנו.

אנא דאג, כי הוראה זו תבוצע כראוי.

בברכה, משה עמית"

משה עמית חתום כאן משום שבאותו יום פינקלשטיין היה חולה.

מ. זנבר:

אני שואל את הנגיד, כמה פקדונות בסניף בל"ל הועברו ללשכתו של מר

א. מלמד:

פינקלשטיין?

האם היה טופס "נא להביא לסניף בל"ל

זה וזה?

כמה עברו לבנקים אחרים?

לאחר שנראה את התפלגות הפקדונות, אז נראה אם יש לתלונה שחר או לא. אני רוצה עובדות. אני רוצה לדעת אם מר זנבר העביר את הנאמנות או לא.

אני מבקש את מזכיר הוועדה לנסח את השאלות של ח"כ מלמד, ואנחנו נבדוק.

מ. זנבר:

בקשר להעדפת בל"ל ע"י העובדים של בנק א"י בריטניה - היו גם שמועות שונות, כאילו אני פניתי לבנק לאומי והצעתי לו לקנות את הבנק, ושאי הצעתי לו תנאים יותר טובים מאלה שהוצעו לבנק הפועלים ובנק המזרחי, כאילו והייתי מוכן לתת ערבות בלתי מוגבלת, ושם לא. היו טענות כאלה. ברצוני לקרוא בפניכם שני מכתבים, האחד של מנכ"ל בנק המזרחי המאוחד בע"מ, מר אהרון מאיר; והשני של משנה ראשון למנהל הכללי, מר ש. טולצ'ינסקי, בבנק לאומי לישראל בע"מ.

(מר שטיינברג קורא שני מכתבים, כדלהלן):

(מכתב בנק המזרחי המאוחד בע"מ - אהרון מאיר, מנהל כללי, מיום כ"ד בתמוז תשל"ד, 14 ביולי 1974, אל מר משה זנבר, נגיד בנק ישראל):

"בקשר לפרסומים סביב המהלכים השונים הקשורים ברכישת בנק ארץ ישראל - בריטניה, הריני רואה מחובתי להבהיר את העובדות כהווייתן.

ביום 4.7.74 זומנתי בשעות הערב לבנק ישראל שם הוצע לי על ידי נציג בנק א"י-בריטניה לרכוש את הבנק כדרך היחידה הקיימת להצלתו.

אחרי שבמשך הלילה שקלתי בדבר, יחד עם הפקידות הבכירה של בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הודעתי לך ביום 5.7.74 בבקר שאינני רואה אפשרות לרכוש את בנק א"י-בריטניה בחנאים הנתונים, דהיינו ללא ערבות ממלכתית מוחלטת להפסדים שעלולים להווצר למרות קבלת הבטחונות החיצוניים של קבוצת ויליאמס.

באותו מעמד, בקשתי את הסכמתך להביא את הנושא בפני מר א. יפה, מנכ"ל בנק לאומי על מנת לבדוק את עמדתו בקשר לרכישה כזו אם על ידי בל"ל בלבד או כעסקה משותפת עם בנק המזרחי המאוחד. לאחר קבלת הסכמתך לצעד זה, נפגשתי עם מר יפה ששמע ממני לראשונה על כל הפרשה.

יתר ההתפתחויות ידועות היטב, ואין

צורך לחזור עליהן.

שלך בברכה, (חתום) אהרון מאיר."

(מכתב בנק לאומי לישראל בע"מ - ש. טולצ'ינסקי, משנה ראשון למנהל הכללי, מיום 15 ביולי 1974, אל מר משה זנבר, נגיד בנק ישראל):

"לאור פרסומים מסויימים על השתלשלות העניינים בקשר עם התמוטטות בנק א"י-בריטניה (להלן: "הבנק"), אנו מרגישים חובה ציבורית להעמיד מספר עובדות על דיוקן:

(א) הפניה לבנק לאומי לרכוש את הבנק

באה מפי מר אהרן מאיר, מנכ"ל בנק המזרחי המאוחד, בפגישתו עם מר יפת ביום ו' - 5 ביולי 1974. בראשית השיחה מסר מר מאיר כי הוצע לבנק המזרחי לרכוש את הבנק וברצונו להיוועץ בעניין במר יפת.

כאשר מר יפת הביע דעתו, כי המעמסה

נראית בעיניו קשה מדי עבור בנק מסדר גודל של בנק המזרחי, הציע מר מאיר למר יפת לשקול רכישת הבנק ע"י בנק לאומי, כעיסקה משותפת עם בנק המזרחי או לבדו; מר מאיר הוסיף כי הצעתו לבנק לאומי באה בידיעתך. לכך השיב מר יפת כי הוא נכון לשקול את ההצעה רק לאחר בדיקת הנתונים על מצב הבנק - והתקשר אחר לקבלת נתונים.

הנתונים העובדתיים על הבנק שנמסרו למר

יפת במשך אותו יום - לא היה בהם כדי לאפשר לבנק לאומי להגיע להחלטה חיובית על הרכישה.

(ב) בדיון לפנות ערב של אותו יום בלשכתך,

הציעו נציגי בעלי השליטה של הבנק למכור את מניות השליטה בבנק לבנק לאומי תוך מתן בטחונות מסויימים על ידם לכסוי הפסדים אפשריים. במהלך השיחות מסר לך מר יפת כי לא יוכל לשקול רכישת הבנק ללא בדיקת עסקיו וטיב הבטחונות המוצעים. גם אילו היה נכון לשקול רכישת הבנק ע"י בנק לאומי - לאחר הבדיקות הדרושות - לא היה שוקל זאת אלא אם כן בנק ישראל היה נוחן ערבות מלאה ובלתי מוגבלת בסכום על כל הפסדים לרבות הפסדים של חברת-הבת של הבנק בלונדון; בנק לאומי אינו יכול להרשות לעצמו להיות בעל השליטה או אפילו המנהל של בנק אשר חבת-בת שלו בחו"ל נמצאת במצב בו לא תוכל לעמוד בהתחייבויותיה. לאחר שמסרת כי אין באפשרותך לתת ערבות מלאה כנ"ל, הודיע לך מר יפת כי אינו רואה גם טעם בבדיקת מצב הבנק והבטחונות - ובנק לאומי אינו מועמד לרכישת הבנק.

(ג) בישיבה נוספת בלשכתך במוצ"ש - 6 ביולי,

חזר מר יפת על עמדת בנק לאומי כנ"ל. הואיל והעלית את האפשרות שהממשלה תחליט על תפיסת הבנק ע"י בנק ישראל, הביע מר יפת את נכונות בנק לאומי לעזור לבנק ישראל במקרה כזה ע"י השאלת צוות של פקידים שיפעלו מטעם בנק ישראל. (חתום) ש. טולצ'ינסקי, משנה ראשון למנהל הכללי."

מר יפת נמצא בחו"ל. כך שמר טולצ'ינסקי כתב מכתב זה.

מ. זנבר:

מתברר איפוא, שבנק מזרחי הציע לבנק

ישראל שוחפות בקניה, מבלי שהובטח ע"י בנק ישראל ערבות בלתי מוגבלת, כפי שלא הובטח לבנק הפועלים. זאת אומרת, לא היתה כל הפליה כלפי בנק הפועלים.

זה שהטענות הופרכו כאן, אין זאת אומרת

שטענות אחרות הן נכונות. היו כל מיני שמועות אחרות בעתוננים. כל בוקר מודיע לי מישהו שיש דבר כזה וכזה בעתון, דברים שאין להם יסוד בדרך כלל, או שזו עיוות של מוח מעוות. על כל פנים, אנחנו החלטנו שלא להגיב לזה, תוך תקווה שהדברים יתבררו בימים הקרובים.

אני מודה ומתוודה שהבעיה נראית סבוכה בעיני, ולא ירדתי לעמקה. אני גם חושב שההתרשמות שלי בשלב זה היא אחרת. יתכן שאני אשנה אותה.

ע. אמוראי:

משהו לגבי הפיקוח בעבר: אני סבור ששום

חוק - לא הפקודה בצורתה הנוכחית, ולא עם תיקונים שלה, וכך לא הפקודה החדשה, אינם יכולים לסגור הרמטית את מערכת הפיקוח בצורה כזו שיכולים

ע. אמוראי:

למנוע כשלונות. יחד עם זה אני חושב, שהדבר המרכזי בכל הבעיה של ניהול בנק, זה ניהול שלו והמנהלים שלו. לדעתי, מנהל הגון ויעיל ימנע בעצמו דברים שעלולים לקרות.

קראתי בעתון כי לפני שנתיים הציע מר זנבר להחליף את מנהל הבנק. נאמר לי שהיתה אפשרות להשעותו. מאחר ואני יודע שבנקים בעולם, גם אלה שלפיקוח שלהם יש ביניים יותר גדולות משלנו - אינם יכולים למנוע דברים בצורה הרמטית.

האם אפשר היה להשעות את מנהל הבנק?

אולי זה היה עוזר משהו לבעיה זו.

בענין ההפקדה: אני מסכים להסבר המשתמע.

שבתיק ההשקעות של 1,4 מיליארד דולר - זו השקעה של פחות מחצי אחוז כאשר מרוויחים 240 מיליון דולר; ידוע לי גם שאיפה שהבנק משקיע, זה סוד. אולי בבנק ישראל יודעים 3 ימים קודם לכן. אבל אמרו לאנשים, שהנה, בנק ישראל משקיע גם כן. הרי שאני חושב כי מבחינה עסקית בנק ישראל נהג לא כשורה, כי רואים עם מי יש עסק. במובן זה היתה שגיאה.

במה אנחנו צריכים לערוב? - אני חושב

שהממשלה נהגה נכון למרות שזה סיכון.

אני חושב שלממשלת ישראל אין התחייבות

לגבי הבנק האנגלי. אני חושב שהדרישה של הבריטים היא תביעה לא מוצדקת, ואנחנו לא צריכים לפרט אותה. לפי דעתי, גם לגבי המפקידים בישראל, הערבות של הממשלה לא צריכה להיות עד הסוף. אולי חשבו שיהיה ביטוח פקדונות. מה היה אז? - אז היו משלמים. צריך להיות מצב שבו אומרים "c'est tout".

לא הבינתי מה פירושו של מפקיד ישראלי.

האם פירמה גדולה עדיפה? במה היא עדיפה לבנק ישראלי? פירמה דומה לבנק. פירמה שהפקידה חצי מיליון ל"י, אז בנק ישראל צריך לכסות הכל. זה חייב להיות כלל. הסכום שחשבו עליו חייב להיות המדריך.

לנו צריך להיות ברור שהיה לנו לכל הפחות

עסק עם אנשים שעשו עיסקות שמידת הסיכון שלהם הוא כמו משחק "פוקר". אנשים עוסקים בדברים אלה, והם, לפי דעתי, מבחינת אחריותם כלפי הציבור, הם אנשים שאנחנו לא צריכים לתת להם. עלינו להסביר לאנשים מי הם אלה האנשים ובמה שהם עסקו.

י. בדר:

אני מעוניין שנגדיר את היקף עניינינו.

כאשר חברה גדולה, או קטנה, או עצומה,

לא עומדת בתשלומיה, הרי שזה עניין של אותה חברה בלבד, והמכונה המפעילה זו המכונה לחוק פקודת החברות. פירוש הדבר שזה עניין של כונס נכסים. ואם לא יביא לחקון יחסים ע"י הבראת החברה, או ע"י הסדר עם הנושים, אז זה צריך להיות בפירוק.

לגבי בנקים בערבון מוגבל ההבדל הוא

בזה, שהבנקים לעומת כל חברה אחרת - חברה שמבוססת על הון עצמי ועל אשראי עסקי, ואילו הבנקים נאמנים לפקדונות, כאשר לפקדונות יש משקל יותר גדול מאשר להון עצמי. והאחריות של הבנק לספל בכסף זה היא מיוחדת. בגלל זה, ורק בגלל זה, ולא משום סיבה אחרת, החוק נותן דרכים מיוחדות על מנת לשמור על זכויות המפקידים.

כאן אני רוצה להגיד, שזה לא עניין של

חוק המדינה. חוק המדינה לא סובל מזה שחברה פלונית פשטה את הרגל. זה לא יחסי מדינה. אנחנו מוכרחים להזהר מהתעמולה שנעשית מתוך חוסר ידיעה וחוסר התמצאות שפירושה גיוס כספים לסתימת חורים בעסקים פרטיים.

יש סכנה רבה מבחינת עתיד אופי המשק

בארץ בדרישה שהמדינה תהיה ה"ג'ירנט" הכללי --- (ע. פיינרמן: כל הכבוד!)

יש דעה שמדינה צריכה לתת "אבליסט" לבנקים במידת הצורך. זה צד קטן בדרישה שהמדינה תיקח עליה את השליטה על הבנקים. בצורה ישירה ביותר. כמו בריסיה הסובייטית. אבל הם כולם בעצם בנקים ממסלתיים. ה"תורה" שהבנקים הם עצמאיים, אבל האחריות על הבנקים היא על המדינה - זה לא יכול להיות.

מי שמעוניין בבנקים עצמאיים בישראל, אז הוא חייב להזהר מאד פן בנק יפול בפח.

הפרוצדורה שבנק משתמש בה, זו פרוצדורה מוגדרת בחוק. אפשר לתפוס בנק לעשרה ימים, ואפשר להאריך את התפיסה הזו בעוד עשרה ימים. כך שבסך הכל תהיה תפיסה של 20 יום. כך שאחרי 20 יום אלה יהיה הבנק מוכרח או לחדש את תשלומיו לכל סוגי נושים, בלי מתן שום עדיפות לאיזה סוג של נושים לבעלי פקדונות. ואם הוא לא יכול לעשות, אז הוא צריך ללכת בדרך של פקודת החברות. הדבר היחיד הוא שאיזה מוסד אדיר כוח יקח על עצמו אחריות על כל חובות של הבנק. על חובות רשומים בפנקסים, ולא רשומים, חובות עסקיים, פיצויים לעובדים, הלנת שכר. אחרי 20 יום יש עוד אחריות כללית.

אנחנו התרגלנו לאחריות כללית זו כפי שזה היה בעניין בנק פויכטוונגר. הכוונה הייתה רק בבפקדונות. כיון שבנק ישראל לקח על עצמו אז את ניהול הענינים, והחוק הקיים אז עוד לא היה קיים, הרי שבנק ישראל היה במצב שהיה חייב לקחת כל החובות, גם את ההתחייבויות לפי חוק הגנת הדייר, הכל. ועד היום הזה, עד כמה שאני מביין, לאחר בנק פויכטוונגר, מתקבלות החלטות כאלה. אני רוצה להגיד, שזה קרה באופן אוטומטי כמעט בפרשת בנק קרדיט. אני יודע שהמנהל נסע לקנדה ומכסיקו, והוא קבל כספים לתכניות פיתוח בלתי מוגדרות, שאחר כך בנק ישראל שילם אותם.

אני רוצה שיהיה ברור לנו, כי במשך 20 יום יש זכות לא לשלם, יש זכות לא לפגוע ביכולת הבנק לשלם, במידה שהיא קיימת. כאשר אנחנו משלמים עכשיו פקדונות, הרי שמשלמים אותם על אחריות בנק ישראל, כי מתברר שיש בכל אקטיבים של הבנק כיסוי של 20%. לדוגמה: 10 מתוך 50 מכל פקדון ששולם, ישלמו על כונס נכסים, ו-48% על חשבון בנק ישראל, מה שמגיע לנושים. זה המצב היום.

עכשיו אינני רוצה לדבר על פרשיות שהיו בעבר. על פנקסנות, או לא פנקסנות. על אקטיבים קיימים, או לא קיימים ועוד. זה ענין שנמצא. טוב-יודיצה. לא לטובה, ולא לרעה. לוועדה ציבורית זו פגיעה בעקרון שפעם שלטונות התביעה או השיפוט התחיל לטפל בו.

הענין הוא בזה, שאני דורש שהאחריות שלנו תהיה מוגדרת - פקדונות וכו'. שמעתי בדם קר שבנק ישראל ישלם לבנקים אחרים שהיו להם זכויות --- (מ. זנבר: זה לא בנק ישראל, אלא ממשלת ישראל) בנק ישראל, לפי החלטת ממשלת ישראל. הוא הסכים להחלטת הממשלה, ולא החשב הכללי, לשלם לבנקים מסחריים 50% ממה שיש להם בבנקים אחרים. האם זה היה מסכן, או היה גורם למפולת, אם לא היה נעשה כך?

לדעתי, בנק חייב להזהר מכל נושה אחר. אדם קטן שמביא כסף לבנק, כי הוא קרוב לביתו, ומפקיד שם את כספו. אי אפשר לדרוש מאדם כזה להזהר. אבל בנק? זה זר לי.

אני יודע שזה קרה. הבעיה היא מה יהיה אחר כך. לכן אני מדבר על זה. אין סיבה לבנק, שהוא מנוסה מכל חברה מסחרית אחרת, שלא יזהר. בנק מזרחי ובנק לאומי ומנק הפועלים מפקידים כספים בבנק א"י בריטניה, והוא נתגלה בתור "Security risk" לא טוב. מה אשם משלם המסים שפלוגי הפקיד שם כספים?

אני מעמיד בעיה זו בכל חומרתה, מסיבה אחת: שמסיבות אלה או אחרות, יידרש הציבור לשלם עוד. אני רוצה שיהיה ברור, שכל צעד נוסף מסוג זה, שזה אופייני לממשלה זו, ממשלה חלשה, ממשלה קלת דעת, ממשלה שהיא ממהרת מאד לשלם מכספי הציבור --- (קם רעש)

י. בדר:

אני פונה לחברים בוועדה זו, ובזה אסיים: כיון שאני יודע שקשה לכם להתנגד לממשלה בדעבד, ויגידו היום ששום דבר לא קרה עוד מלבד 50% לבנקים - שלא יעשו צעדים כאלה בעתיד.

מ. שחל:

אני רוצה להעיר שחי הערות מוגדרות, וזאת לאחר דבריו של ח"כ בדר:

אני חושב שהממשלה נהגה בחבונה במה שעשתה. יתכן שדוקא בגלל ההרכב שלה היא היתה משוחררת מכל מיני השפעות וכך היא החליטה כפי שהחליטה.

אני חושב, שהממשלה במקרה זה צריכה לנהוג במשנה זהירות אחרי כל התכנית הכלכלית. יתכן שפרשת א"י-בריטניה תקיפה חלק גדול מההשפעה אם תנתן ערבות שלה יהיה הסבר צודק למה הממשלה הלכה כך.

אני מבדיל בין שני סוגים של נושים. סוג אחד, אלה הם האנשים הפרטיים שהפקידו פקדונות, ויותר הם אינם יודעים ולא כלום, שכך הם הפקידו בתום לב. ספק רב אם הם יכולים לקרוא מאזן; הסוג השני, אלה הם בנקים שעושים כל מיני חשבונות, חתימות, ערבים, רישומים, והם גם יודעים לבדוק 10 פעמים את הדברים. לא יתכן שהם לא ידעו ולא הבינו. הם לא צריכים לקבל ולא כלום.

אמרתי, שאני מסכים לדברי קודמי.

צריך ללכת בזהירות רבה. אילו הממשלה היתה נוחנת שיקנו בערבות בלתי מוגבלת, בלי לבדוק את זה, לא היה טוב. לכן אני אומר, שהממשלה נהגה בצדק ובחבונה. צריך להסביר לציבור שעל חשבונות מפקידים פקדונות. לכן הממשלה אמרה, שהערבות שלה תהיה מוגבלת. לזה אני מתכוון. לזה אני אומר שהיא נהגה בחבונה.

א. שוסטק:

מה שהחלטנו ביום ששי, זה היה גם לגבי 50% של הבנקים.

י. בדר:

אלו הן פעולות הבנק, ואח זה לא רשמנו.

י. בן-מאיר:

זה כלול בפעולות הבנק שהיא נתנה ערבות של 50% (היו"ר י. קרגמן: לבנק א"י בריטניה, ולא ערבויות לבנקים אחרים). ערבות ופקדונות זה חלק מהפעולה.

מ. שחל:

הערת השניה מתייחסת לצורה שבה כמה חברי ועדה לא איפשרו דיון בצורה עניינית. מנסים לראות את הדברים.

נדמה לי כי הצורה שבה ניסו מספר חברים בוועדה להוביל את הדיון בצורה מאד מוגדרת לכיוון מסויים, היא לא לכבודה של הוועדה זהו נושא רגיש ובעל השלכה ציבורית. אם להבטיח זכויותיו של בנק מסויים או לא - אני מוחה על זה. ועדת הכספים צריכה להיות משוררת בנושא זה, ובכל נושא אחר. חברים עמדו על כך להוביל את הדיון בכיוון מסויים. מי שמייצג קטע מסויים --- (רעש) (היו"ר י. קרגמן: הוא מתכוון לח"כ אפרת). למעשה, זה היה כך.

מ. שחל:

בענין הפיקוח: אני חושב שלא בהזדמנות זו אנחנו צריכים לדבר על בעיית הפיקוח. לדעתי, היו כמה דברים שצריך לברר אותם בצורה שקטה. בכמה מדינות בעולם נהוג כי מספר עובדים בבנק מרכזי בודקים את הבנק, את פעולותיו. כדאי שישוב נציג בנק ישראל במרכזי בנקים שונים, ויראה את הפעולות. בתקופה זו הדבר הזה רצוי וחיוני.

אני מקווה שאנחנו נלמד לקחים. מה אחריות מנהלי הבנקים וכו'. באנגליה יש אחריות אישית בנכסיו של מנהל הבנק. בישראל איש לא נפגע. אני חושב שאחת המסקנות שצריך לקבל זה שלא יכול להיות מנהל בנק או מנהל חברה, שלא יהיה אחראי. לכן אני לא מקבל את ההגדרה של ח"כ בדר, שהוא משווה למנהל בנק כי יש לו אחריות הרבה יותר רחבה כלפי הציבור. אני חושב שצריך להטיל אחריות גם על רואי חשבון.

רואה חשבון מנער את עצמו מכל אחריות. אני חושב שאנחנו צריכים לקבל תקונים אופרטיביים, שחתימת רואה חשבון תהא מחייבת --- (מ. זנבר: יש לו מכתב מהבנק)

אנחנו יודעים שכספים של יהודים מחו"ל מגיעים לישראל. וזה בהיקף גדול. תלקם בא שלא במסגרות הרגילות. מכל מקום, כסף כזה מגיע לכאן. לנו יש ענין שכסף זה יגיע לישראל. האם זה לא עלול לפגוע באותו זרם של כספים שמגיע לישראל? אם לעורר את הענין הזה, האם זה לא יכול להביא לכך שהמדינות שבהן מדובר, יכולות להגיע לבעיות עם מפקידים יהודים שהכסף שלהם נמצא בישראל? האם לקחתם את זה בחשבון?

אני חושב שצריך להבטיח את הפקדונות של המפקידים, ולא להבטיח את הבנקים שעשו עסקים עם בנק ישראל בריטניה. שזה לא יהיה מכספי ציבור, ושלא ייגרם לו נזק שהוא. יש ביטוח, שהבנק ישלם.

באיטליה יש היום משחק כזה, שחברות פושטות את הרגל כדי שהמדינה תשלם. ככל שהעסק גדול וההיקף גדול, המדינה משלמת על חשבון משלם המסים. במפקידים קטנים אסור לפגוע. לא כן לגבי בנקים ואנשים שעשו עסקים עם הבנק.

היו"ר י. קרגמן: (קורא מסקנות הוועדה שנתקבלו ביום ו')

"א. הוועדה רושמת לפנייה את ההסברים שניתנו לה ע"י שר האוצר, שר המשפטים ונגיד בנק ישראל בדבר הצעדים שננקטו בטיפול בעניני בנק ארץ ישראל בריטניה, תוך דאגה לטובת הציבור.

ב. הוועדה ממליצה על העברת בנק ארץ ישראל בריטניה בהקדם האפשרי לבנקים או לגופים כלכליים אחרים לאחר ברור היקף הנכסים וההתחייבויות תוך הגדרה ברורה של אחריותו של בעק ארץ ישראל בפרט במתן ערבויות בהיקף ברור, ולא כללי."

קראתי את זה עבור ח"כ שוטסק. אם כן, אין אף מלה על בנקים ישראלים.

ח. קורפו: אין פה מלה על המפקידים.

א. שוטסק: זה היה ידוע. הממשלה הודיעה על 50%.

א. אפרח:

רבותי, אני יכול לומר שרוב הנעלמים עוד לא התבהרו. אנחנו מגששים באפילה.

אני רוצה לומר לח"כ גרשוני, שהמועצה

המייצעת של בנק ישראל על פי החוק, איננה מועצת המנהלים. היא מועצה מייצעת בלבד. (מ. זנבר: הוויכוח על בנק ישראל, וזה לא שייך למועצה מייצעת).

אני טוען כך: העתונים פרסמו מספרים

עצומים על הפסדים. אני חושב שהם מוגזמים. אני חושב שבנק ישראל, ואולי גם מוסדות מסויימים במדינה, היו צריכים לתת הסברה לציבור שיש ניפוח עצום על הפסדים שיחולו על המדינה, כמדינה. אני חושב שצריך היה להסביר שהפסדי הבנק עדיין אינם הפסדי המדינה. יש קרנות, וחברות ביטוח, ונכסים, ומפעלי תעשייה, וקרקעות ומקרקעין, ועל זה צריך לשים יד. הציבור נשאר פעור פה על הפסדים. צריך לשים יד, ויש בכוח המדינה לשים יד על הדברים האלה.

אני רוצה לדעת אם לא ניתן להסביר לציבור

שמה שקוראים הפסדי בנק, זה עדיין לא הפסדי המדינה. את זה צריך לעשות.

ב) אני חושב שההסברה של בנק ישראל,

שקשרה את הכשלון על חוק הבנקאות, היא לא מוצלחת. למעשה, כבר כתבתי על ענין זה מכתב לשר האוצר הקודם.

בואו נהיה גלויים. האם זה באמת היה

מונע את הכשלון בפיקוח? נכון שנחויץ להטליא כמה טלאים על חוק הבנק ולסתום כמה חורים בפיקוח. אבל אני חושב שלא טוב שקשרו את זה עם ענין זה. קשרו כך שלא ניתן להסברה לציבור.

במידה שניתן לייעץ לממשלה, הרי שאני

מייעץ לא לערוב ולא לקחת על עצמנו שום חובות של הבנק האנגלי. גם אם יש סיכון עם אנגליה. אני חושב שלא צריך להיענות ללחץ האנגלים בענין זה.

אני קורא היום בעתון, שיהדות בריטניה

מוחה ולוחצת. אלה הם כמה גבירים, כמה ידידים של משפחת ויליאמס. כבר מאיימים על מדינת ישראל. אני רואה בזה לחצים, ולא צריך להכנע להם. (מ. זנבר: יהדות בריטניה פנתה עוד לפני שפנה בנק אוף אינגלנד).

אני לא יודע מי הם יהדות בריטניה.

מכל מקום, אני עומד על כך שלא להסתבך בענין זה.

האם יש בחוקי הפיקוח משקל, כך שבבורסה

יראו שמאזן 1973 של בנק ישראל בריטניה לא הוגש? כלומר, בבורסה כבר ידעו על כך. האם יודעים על כך שפנו לבנק לגבי מאזן 1973, והבנק דחה בנימוקים שונים?

לגבי מנהלי בנקים: אני עקבתי אחרי

ההיסטוריה של כמה מנהלי בנקים. היתה לנו בעבר בעיה עם מנהל אחד בשם ים-שחור. בזמנו אמרתי לים-שחור לעזוב את החדר שלו תוך 24 שעות, וזאת לאחר שהוא הסתבך. כעבור זמן מה הוא נעשה מנהל בנק אגודת ישראל.

מר זנבר, האם איש כזה כמו ים-שחור,

חייב לנהל מערכת יחסים תקינה אחרי שהוא השחיר את הבנק בו הוא עבד, והוא מתייצב אחרי בנק אחר? הוא הדין לגבי מר בן-ציון.

אני שואל: האם לא יכולים לאחוז

באמצעים שאנשים כאלה לא יהיו במעמד בלעדי? האם אין דרכים אחרות להרחיקם מ"הקערה"? אני חושב שצריך לשמור על כך.

א. שוסטק:

אתם זוכרים את השיחה בין ג'ונסון לבין

בן-גוריון, בענין וייטנאם? בן-גוריון

אמר לג'ונסון - "אילו הייתי במקומך, לא הייתי מסתבך. מכיון שהסתבכת, אז עכשיו עליך להמשיך ולא להכנע."

א. שוטסק:

עכשיו יחסי בנק א"י בריטניה הם כאלה בדיוק. אילו הייתי במקומו, לא הייתי מגיע לזה, ולא הייתי נכנס למלחמה זו. כך אז אמר בן-גוריון. זה היחס שלי מהרגע הראשון. אני אומר זאת, כי זה היה על חודו של פכין באותו לילה ובאותו יום. זה היה על קצה האצבעות. באותם ימים היה אפשר לבצע בשקט כל מכירה, ואחר כך לסלק את האנשים האלה מהבנק, ואחר כך לאחוז נגדם באמצעים פליליים. באותם ימים כל מכירה הייתה עדיפה על כל פתיחת "תיבת הפנדורה" של בנק ישראל בריטניה.

עדיין לא יודעים מה הן ההתחייבויות. מי יודע אם לא יחברר שהחובות וההתחייבויות וההפסדים יסתכמו בהרבה יותר משחשבו קודם, ואז הממשלה, לפי החלטת ועדת הכספים, תצטרך לשאת בהם. הייתה שעה של רצון, הייתה שעה של רחמים - אינני יודע. אבל הייתה שעה, אדוני, שהסכמת לקחת את העניין הזה בלי כל הגדרה. הייתה שעה שאתם כולכם הסכמתם, מינוס 4 מיליון דולר. הייתה שעה כזו.

נניח שנודע לכם אחר כך שיש לא 13 מליון אלא 18 מיליון דולר, והוא לא גילה לכם את העניין של 5 מיליון דולר. משעה 4 בלילה עד 8 בבוקר חל מיפנה בתפיסה. הרי אתם הרגשתם שאתם צריכים לגמור. אז מה קרה באותה שעה?

אמרתי "על קצה האצבעות" - בנק לאומי אמר שהוא מוכן לקנות, אבל הוא רוצה לבדוק מה ההיקף. אדוני הנגיד, מה היה קורה למדינת ישראל ולבנק ישראל ולמשלם המסים אילו היית מקבל את ההצעה של בנק לאומי? בינתיים היית סוחר את ההתחייבויות באותו יום שני. תגיד לי, מה היה קורה אילו היית נוחן לבנק לאומי לקנות?

אני הכרתי את וויליאמס. למעשה, לא נתנו לו להכנס לאנגליה בגלל קנוניות שעשה.

ועתה לגבי הפיקוח: היה פסק דין של בית משפט עליון בעניין של העברת כספי פקדון של אדם, דבר שהיה אסור לעשותו. הבנק רצה להתכחש לפקדון זה. האם בית המשפט העליון אמר שזה לא בנק ולא נאמנות? איפה זה היה לפני שנה וחצי? (א. אפרת: זה היה בצמבר 1972) הרי זה שוד מועד. עכשיו אתם אומרים, כי ב-3 ביולי כתבתם לו מכתב? מה היה במשך הזמן הזה?

הואיל והכל היה בחפזון, שכך פעלת ברוגז. אולי משום שלא שמרו על סודיות. הואיל והיה חפזון - ואני אומר כי תמיד חכמים לאחר מעשה - אז הנסיעה ללונדון נעשתה גם כן בחפזון. הם אומרים: "אתם דורשים דמי לידה (?)", אז תשלמו גם דמי קבורה".

גם היום אני אומר, אדוני הנגיד, עם כל מה שיהיה כרוך בכך - בסיכון של הפסדים - אם תהיה לך מכירה טובה, אז מכור.

הסיפור שסיפר ח"כ שוטסק על ג'ונסון ובן-גוריון - על זה יש סיפור לגבי

י. בן-מאיר:

חכם ופיקח.

לפי תקנון הכנסת, בסמכותה של ועדת הכספים, וגם מתפקידה של ועדת הכספים, מופיעה מערכת הבנקאות.

לח"כ שחל ברצוני לומר, כי הוועדה הזו היא המפקחת מטעם הפרלמנט, מטעם הכנסת, על כל מה שקשור במערכת הבנקאות, כולל בנק ישראל.

כאן קרה דבר, שלכל הדעות - ולא שמעתי דעה אחרת - כי זה לא טוב למדינת ישראל ולמשלם המסים. לא שמעתי שמישהו אמר שטוב מה שקרה. על כן יש מקום לוועדה הזו לברר מה בדיוק קרה. איך פעל בנק ישראל במציאות? אני לא חושב, ח"כ שחל, שאין בקורת קשה על שלוחה של השלטון. לפי מיטב ידיעתי, אין צדדים כאן, לא אחת ולא אני.

אני מסתפק במה שאתה אומר.

מ. שחל:

י. בן-מאיר:

אני יוצא מתוך הנחה שכל חברי הוועדה, לגופו של ענין הם מטילים בקורת קשה על בנק ישראל. בניגוד לחברי הכנסת אמוראי ובודר, אני חושב שפעלו כאן לא לטובת הענין. זה לא ענין שלנו. מנהל בנק א"י בריטניה עומד עכשיו בבירור. זו פעולה של בנק ישראל שמייצג את המדינה בנושא זה. על זה אני רוצה לדבר ולהעלות מחשבות ולשאול שאלות.

השאלה המרכזית היא - כך גם שאל ח"כ שוסטק - האם הבנק היה צריך לבצע את התפיסה או לפעול לפי החלטת הממשלה? אנחנו לא החלטנו ולא כלום.

אנחנו החלטנו יחד אחר. אתה לא התנגדת. כתוב "הצעדים שננקטו", וזה כולל את

היו"ר י. קרגמן:

התפיסה.

על זה הבירור. האם הצעד הזה היה צריך להיעשות או לא. הנגיד היה כנה איתנו ואני מרשה

י. בן-מאיר:

ואמר שמראש היתה התפיסה. גם כשהוא הופיע בממשלה אמר כך. אני מרשה לעצמי לומר שיש גם דעה אחרת.

לדעתי, לא היו הפסדים למדינה ממכירה יותר מאשר מתפיסה. מערכת הבנקאות איננה דומה לחנות ולחברה גדולה ביותר. לדעתי, צריכה להיות נאמנות מירבית הן בקרב מדינת ישראל והן בעולם. זה לא כל כך פשוט כפי שמדברים על יהדות בריטניה. פה היה שטסל, והוא אמר לנו מה היה כדי לגייס 100 מיליון דולר. למה לנו לזלזל בזה? אומרים חברות בריטיות - האם 200 מיליון דולר זה הולך ברגל? אם אפשר להסתדר, אז למה לא? אין שלא יהיה, זה רע. השאלה היא, מה פחות רע? אם נגיע לקרע כלכלי כלפי מדינת ישראל, עם הכלכלה שלו, ועם ה"סיטי" שלו. לגבי מדינת ישראל, טוב עשתה הממשלה והנגיד בזה שנותנים למפקידים, בין התפיסה והמכירה, 50%. גם בנקים בישראל מפקידים. האם אתם רוצים שגם הם יתמוטטו? אם תהיה בהלה בציבור, אז לא יעמדו בזה.

מה ההבדל בין תפיסה לעומת המכירה?

בכל זאת עמדה קבוצה לשעבר, ואת זה אי אפשר להגיד לציבור. כל נכס משועבד לענין זה. 4 מיליון דולר של שני הבנקים, זה בודאי משהו. אומרים כי זה לא בלתי מוגבל. זה רק פורמלי. נניח שיחנו לבנקים להפסיד את 70% שלהם. אולי היה כדאי שהבנק היה נותן את 13 מיליון הדולר לנזילות כאשר הפקדון לא היה קיים, שכן אז היה אפשר להכנס לעצמותיו של הבנק. כדאי לעשות את זה, ובלבד לא לתת לבנק להתמוטט.

האם באיזה שהוא שלב הציע בנק ישראל

עוד 12 מיליון דולר כדי לקנות מחדש את הפקדון שנמצא בבנק הבריטי?

אני שואל את הנגיד: אם הפקדון היה

בטוח, מדוע צריך לקנותו מחדש? אם לא בטוח, אז בנק ישראל היה מפסיד את הכסף. ח"כ ספיר אמר שאילו היו שואלים אותו, אז היה מפקיד את זה בבנק אחר. מדוע לא הייתם מוכנים לשתף את האוצר בענין זה?

ועוד שאלה: כשהיה מדובר על מכירה,

אז היה מדובר על בנק המזרחי שיקנה. עד שעה 1.30 כמעט וזה בוצע. אחר כך החליט הנגיד מה שהחליט - לתפוס את הבנק. מדוע לא בקש את בנק הפועלים לנהל את העסק ולא בנק לאומי?

ועוד שאלה: היתה כאן טענה, זה היה

ביום ששי, שלפי החוק היה חייב הנגיד לקרוא את המנהל לבירור, וזה לא נעשה. למה לא השעת את המנהל?

ועוד טענה היחה לגבי ההבדל בתנאים שהוצעו לבנק הפועלים ולבנק המזרחי: כאן, בוועדה, אנחנו מאשרים ערבויות המדינה תמורת בטחונות. אני חוזר לשאלתי: הטענה היחה לגבי ההבדל בתנאים שהוצעו לבנק לאומי - כאן לא הוצע לו התנאי במקרה של קנייה, שהוא חייב 4.5 מיליון דולר שנוחן בעצמו. האם זה נכון? לגבי בנק לאומי ניתן לו לשקול גם קניית הבנק הלונדוני. לעומת זה, לבנק הפועלים לא היחה קיימת אפשרות כזו.

לגבי אנגליה נאמר לנו שבאיזה שלב.

ביום ה', אחרי שד"ר חת חזר מאנגליה, הוא הודיע לבנק אופ אינגלנד שיש נכונות להזרים 20 מיליון דולר ע"י בנק ישראל כדי שהבנק יעמוד בהחתיבויות. ושיכול להיות כי אחר כך יוזרמו עוד 50 מיליון דולר. אבל על זה היה צריך אישור הממשלה. כל זה תמורת 51% נוספים ושנכסי משפחה ויליאמס ישועבדו.

למה הציע ד"ר חת, על דעת הנגיד, להזרים

20 מיליון דולר תמורת 51% ערבויות? מדוע זלזלתם בכל הערבויות של המכירה, כי אמרתם שזה לא כלום?

צ. גרשוני:

רוב חברי ועדת הכספים היו ביום ששי שותפים לדאגה היסודית בעקבות מה שקרה לבנק א"י בריטניה. כולנו חשבנו כיצד יש לפעול וכיצד לסיים את ישיבת ועדת הכספים כך שהענין הזה, כפי שקרה, יצא בהפסדים הכי קטנים למדינה; כיצד לארגן את הדברים לבנק כך שלא נעמוד בפני הציבור והמדינה בזעזועים. יחד עם זה, צריך לבחון את הדברים.

אני לא יודע אם כל מה שאנחנו מדברים

עכשיו, מכוון לתכלית שאליה היינו צריכים להגיע. אנחנו צריכים להחליט על התכלית, ומה שייך לתכלית, ומה לא שייך לתכלית הזו. השאלה היא, האם הוועדה יכולה להגיע לזה?

אני טוען שיש החלטות הוועדה מיום ששי.

יש אנשים אחראים. שמעתי גם את הקואליציה וגם את האופוזיציה. יש דברים שקרו, וצריך לברר את הכל. אני צריך לדאוג לסידור הענין.

הוועדה החליטה כי היא רוצה להעביר

את הבנק בתנאים של ערבות מפורשת. זה מה שהיתה רוצה הוועדה. קרו דברים רציניים במדינה.

בעקבות זה אני רוצה לשאול: גם אני

שייך לאותם חברים ששומעים ושומעים ואינם יודעים אם הם מספיק שומעים. אבל התרשמתי מהחלק הראשון של דברי בדר. אילו היינו יכולים לשותח, אז הייתי שואל את ח"כ בדר שאלה נוספת. כאשר קרה בקרדיט מה שקרה, האם למדו מזה משהו? האם למדו ממה שקרה בפויכטוונגר? אני רוצה שגם אנחנו לא נעשה מה שעשינו.

רבותי, האם לא ניתקל בקושי גדול כדי

לבצע את המלצות ועדת הכספים? הרי בסך הכל יש 10 ימים. אני שומע על הקשיים, ואכן הם רציניים מאד. אם העובדים לא ישבתו מחר-מחרתיים, האם אז יתנו יותר? אני שומע שאין אף קונה בתנאים שוועדת הכספים המליצה עליהם.

אני מציע שוועדת הכספים תשמע דו"ח

אחרי 10 ימים אלה, ואז תהיה לה אפשרות - יכול להיות שאין לה סמכות - לשמוע באיזו מידה אפשר, או אי אפשר למצות את המלצות ועדת הכספים בתום עשרת הימים.

אני חושב שאנחנו צריכים לשמוע יותר

הסבר לפני שתהיה לי דעה, כמו שיש לחברים אחרים, על הפרדה בין הבנק הישראלי וה"בת התמודה" שלו. אני רוצה להסביר את שאלתי: אני רוצה לדעת, באילו תנאים יש לנו יותר אחריות ובאילו - פחות אחריות.

מטריד אותי שזה ממשיך להיות יחידה

אחת. כלומר, שע"י תפיסת הבנק, הבת נשארת בת. ע"י הפרדה כלשהי של

צ. גרשוני:

מכירה עלולה לבוא הפרדה בין הנכסים של "האבא". זו השאלה. לכן ברצוני לשאול את הנגיד: האם בתנאים מסויימים אנחנו יוצרים אחריות יותר גדולה?

מי שקונה את חברת האם, קונה את חברת הבת. אין הבדל בין מכירה

מ. זנבר:

ותפיסה.

לגבי תפיסה אמרת, שאם תופסים את "האם", אז תופסים גם את "הבת".

צ. גרשוני:

אם מוכרים את הסניף הישראלי, זו

הפרדה? זו שאלתי אליך, אדוני הנגיד.

זאת ועוד: רבותי, למרות זה שהעניין

עכשיו הוא חמור, אני לא חושב שוועדת הכספים יכולה להרשות לעצמה לא להכנס לעניין הכוללני.

בקשר לפיקוח על הבנקים: עשו מה

שעשו במסגרת החוק, ואני מציע שנעסוק בעניין זה שלא בקשר עם בנק ישראל בלבד. אני לא רוצה הפתעות. אני רוצה להיות קצת שקט, לכן אני מציע שוועדת הכספים תדון עכשיו על עניין הפיקוח על הבנקים, וכפי שאמרתי - לאו דוקא בקשר עם העניין הזה. ואגיד למה - אני לא מרוצה מכמה דברים שבהם עסקתם. אני רוצה לדעת, מה זה ועדת שמגר? ועדה זו התמנחה ע"י הממשלה כדי לבדוק את זה. אנחנו יכולים להגיד שזה לא מספק אותנו.

מדוע שלא נהיה יותר זהירים כאשר

יש לנו כוונות טובות? אני חושב שלכולנו יש כוונות טובות. אם החליטו לשלם לבנקים גם כן, אז הנגיד אומר שזו החלטת הממשלה. אם כן, מדוע שנדבר על זה היום? אנחנו יושבים עם הנגיד, והוא אומר לנו שזו החלטת הממשלה. אינני רוצה לנהל בצורה כזו את העניין.

נדמה לי שאנחנו טוחנים בעניין זה.

ח. קורפו:

אינני יכול להשתחרר מהרגע הראשון

שהטיפול היה ללא פניות מצד הנגיד, והוא טיפל בזה מלבד השיקול האובייקטיבי. יחכן שזה בגלל המבט הבלתי סימפטי על המנהל. אני חש שהטיפול לא היה מוצלח. יתרה מזו - המנהל נמצא עכשיו במעצר. אינני יודע אם כך נעשה לצורך בדיקה. אינני יודע אם מחר יתנו לו עוד 14 יום.

לדעתי, מצבו של הנגיד יהיה קשה

מאד מבחינה ציבורית. אבל אני רוצה לנגוע בנקודה אחת ויחידה - עניין העובדים. אני סבור שיש להבטיח --- (היו"ר י. קרגמן: יש בקשר לזה הודעה, שהסדרות העובדים חתמה אתם על הסכם).

ביום ששי אמרנו ש"הוועדה רושמת

לפניה", ולי עכשיו אתה אומר מה שיש בעתון.

יש אנשים שעובדים בבנק הנדון 25 שנים.

אני סבור, כי בעניין זה צריך לעשות משהו.

מ. זנבר:

אמרתי שבנק א"י בריטניה, בצורתו החדשה, אנחנו מקבלים על עצמנו את

כל ההתחייבויות המעוגנות בחוקת העבודה.

(ב) אין אנחנו יכולים להבטיח דבר לגבי המשך עבודה במקרה של מכירה, פירוק או כל צורה שהיא אחרת. כל עוד זה בנק א"י בריטניה, כל זכויות העובדים קיימות.

ה. קורטו: ביום ששי הופיעו בפנינו מנכ"ל הבנק והיועץ המשפטי שלו. הם עמדו על ההשקעות המירבות והתרומות שלהם. אני התרשמתי שהם חרמו ועזרו יותר מכל משקיע אחר. נציגיו של הנגיד היו נוכחים באותה ישיבה, מדוע לא שמענו התייחסות לדברים שנאמרו על ידם?

ש. לורנץ: האם אפשר לשמוע מהנגיד בשלב זה השערה לגבי ההפסדים בבנק ישראל וההפסדים בבנק בבריטניה. זה 7 ימים אומרים לנו משהו.

הערה: אני חושב כי כולנו מעוניינים שיש לעשות הכל על מנת שההפסדים יהיו מינימליים ביותר. אם כן, ישנם דברים שאפשר למדוד אותם בקלות. אנחנו יודעים ש-10 מיליון הפסד, זה פחות מ-50 מיליון לאי. אבל כאשר אתה מעמיד מיליונים נגד אמינות, אז זה חשבון מאד מסובך, ואז אי אפשר לדעת מה פחות ומה יותר. מצד אחד אנחנו עומדים בפני הפסדים מרובים, ומצד שני יתכן שהפסדים לכלכלת המדינה, במערכת הבנקאות בפרט לגבי הכלכלה הלאומית בכלל, עלולים להיות הרבה יותר מאשר סכומים כמעט אסטרונומיים. את הדבר הזה קשה למדוד. גם לי קשה למדוד את זה.

על כל פנים, השיקול יהיה מצד אחד הפסדים מינימליים מבחינה כספית, ומצד שני - הפסדים מינימליים מבחינת האמינות. זה קשה מאד. אבל אין ברירה. לכן אני מעמיד את השאלה, שלא נשגה כפי ששמעתי מכלכלן כמו ח"כ בדר שאומר שאין זה כבוד המדינה. בודאי שאין זה כבוד. אבל קיים צד שני, במיוחד לרגל המצב הכלכלית הבינלאומי שנמצא בסכנה גדולה. גם אלה שלא פשטו את הרגל, ניצלו, כי הבנק המרכזי שלהם העמיד את עצמו כעורף. אלה שלא הצילו אותם, אנחנו יודעים עליהם. אבל אלה שכן ניצלו, ניצלו הודות לאלה שעמדו מאחוריהם. זו שאלה קשה ואחראית ביותר.

אני שומע, לפי המיבנה של הבנקים שלנו, שההון העצמי, יחסית לפקדונות לחקלאות בינלאומית, הוא קטן מדי. לכן העסקים הם בכל זאת בגדר של ריזיקה. הם אינם סולידים מדי. נדמה לי, שכל הבנקים, חוץ מבנק לאומי, מכירים את המאזן שלהם. הם לא כל כך מחוץ לעניין הזה שיכולים לעמוד בפני המבול, ומחוץ לסכנה.

אם אנחנו נפגע באמינות ע"י זה שנדבר במיוחד בחיאוריה של ח"כ בדר, הרי יש היום משהו בעולם, וזה מטיל עלינו אחריות.

הערה: אדוני נגיד בנק ישראל, אתה חייב ללמוד מנסיון עצמי. אני מתכוון לפיקוח על הבנקים. אני הייתי קצת מעורב כשבנק ישראל נכנס לקשיים. היום זה לא סוד, ומוחר לספר. המפלגה שלנו, או אנחנו, באנו למפקח על הבנקים ואמרנו שמהו לא כשורה בבנק אגודת ישראל, ובקשנו את הבקורת שלך, את חשומת לבך המיוחדת. למרות שהיה הכל סודי, אמרנו לך לבדוק. זה היה כשלושת רבעי שנה לפני שזה קרה. הלואי שזה לא קרה. כדי למנוע אי הבנה, אז אני אומר שזה לא על הכתובת שלך, מר זנבר. אני מדבר על פיקוח על הבנקים. אנחנו פנינו, אחרי הבקורת של המפקח, אז אמרו לנו "אתם עצבנים. חרגעו. המצב לא רע. אנחנו לא יודעים מה אחם רוצים." אנחנו פנינו עוד פעם ועוד פעם, עד שקרה מה שקרה. אז אמר המפקח על הבנקים שהמצב רע מאד. אבל 10 ימים לפני כן אי אפשר היה לראות את זה.

מחובתי, כאיש ציבור, מנסיוני אני אומר שיכול להיות שאין לכם סמכות. אבל משהו לא כשורה. המפקח או הפיקוח על הבנקים עשה את שלו. הם לא יכלו להחגבר ולעשות מה שצריך לעשות.

ש. לורנץ:

זה בהחלט מתפקידה של הוועדה הזו לשמוע מה אתה מציע כדי שנוכל לדאוג שמה שקרה פעם, פעמיים, מחוסר אפשרות של פיקוח - שלא יקרה. אל נפתח פה לשטן.

ועוד דבר: ברצוני לשאול את הנגיד על מצבם של בנקים אחרים במדינת ישראל --- (א. שוסטק: אתה רוצה לדעת מי עכשיו בחור?)

אני לא שאלתי כך. שאלתי היא, מה מצב הבנקים האחרים? האסון שהיה כאן הוא, שמנהל הבנק הרשה לעצמו להמר. זה חלק מעבודת הבנק. עושים את זה בכל העולם. לקח את כספי הפקדונות מעל ומעבר.

אני מציע לך לבדוק אם בנקים מהמרים מעל ומעבר לכסף שלהם. אם זה יותר מ-20% מהון עצמי שלהם, אז הם מסכנים את הבנק שלהם. (היו"ר י. קרגמן: אתה מדבר מנסיון) כולנו למדנו כלכלה, ואנו יודעים מה קרה.

אני חוזר ומבקש את הנגיד לבדוק מה קורה בשאר הבנקים. האם הם משתמשים ביותר מ-20% מהון שלהם? למרות שזה אפסי, צריך להזהיר אותם באופן אינפורמטיבי, ושחלול להם את הרשיון. אם לא, אז יעמדו אחרים בחור, כי אחרים עושים בזה.

הערה אחרונה: אני לא נכנס לעבר, מה היה צריך להיות וכו'. אבל אני רק אומר שנדמה לי כי הפתרון הטוב ביותר הוא למכור, אפילו אם ההפסד יהיה יותר גדול מאשר התפיסה של בנק ישראל, כי אז בנק ישראל יהיה בעל-בית, ויעלה לנו יותר בשל הלחץ הפוליטי והלחץ המשפטי. יש כל מיני דברים שלא כדאי שהם יתגלו. לכן אני אומר, למכור עד כמה שזה ניתן.

אני מצטרף לדברי ח"כ גרשוני - שהדבר הזה יובא בפני ועדת הכספים לפני מעשה.

היו"ר י. קרגמן: כמה הערות: אני רוצה שנגיד בנק ישראל ישמור על החלטת ועדת הכספים כי שנתקבלה שם ביום ששי, ביחס למכירת הבנק. כלומר, יש לעשות צעדים מזורזים למכירתו של הבנק, ובתנאים שקבענו. זאת אומרת, להחתיב לתת מלוא האחריות ומלוא ההתחייבות.

אנחנו קבענו דברים ברורים. "הוועדה ממליצה על העברת בנק א"י בריטניה בהקדם האפשרי לבנקים או לגופים כלכליים אחרים לאחר בירור היקף הנכסים וההתחייבויות תוך הגדרה ברורה של אחריותו של בנק א"י, בפרט במתן ערבויות בהיקף ברור, ולא כללי." הבנקים שמים לתץ, ואני אומר שלא צריך להבהל, ולא ללכת אל מי שרוצה לקנות, ולא לוותר על ועדת הכספים.

אני חייב לומר, שאנחנו דברנו על הבעיה. הוא דיבר בישיבה, כאשר ישב פה שר המשפטים וגם שר האוצר. למרות זה הוא לא הסתייג על ההחלטה שנתקבלה. היה זה ח"כ שוסטק שאמר כי הוא נמנע. מי שחושב שהממשלה שגתה, היו יכולים לומר. פרט לח"כ שוסטק שנמנע לגבי סעיף ב', איש לא הביע כך את דעתו. מכל מקום, סעיף א' של המסקנות נתקבל פה אחד, ולא שמענו על 50%. זה לא נכנס בסעיף זה. על זה לא היה דיווח.

לכן אני חוזר על דבר שנתקבל לפני כמה ימים. זה דבר שהיה עליו ויכוח - "הוועדה שמעה" או "הוועדה רשמה". אז קבענו וקבלנו "הוועדה רושמת לפנייה" (י. בדר: אין הבדל בביטויים אלה).

כמה הערות: בדרך כלל, היו שהתנגדו לביטוח פקדונות. זה היה בנוכחותו של נגיד בנק ישראל. הוא תמך בנו. אנחנו

היו"ר י. קרגמן:

פרסמנו את ההמלצות, אבל הבנקים לא רצו. שלושת הבנקים אמרו "בשביל מה אנחנו צריכים ביטוח פקדונות"? כך שהם הכשילו את המגמה שלנו, וגם את נוכחותו של בנק ישראל.

אני מציע לוועדה, לחבוע שהענין של ביטוח פקדונות לא יחכה עד שהחוק החדש יובא, דבר שיקח שנתיים. אנחנו נוציא את הפרק הזה, ואולי יש עוד פרק שצריך להביאו מהר, וכך נלך באופן הדרגתי. אם הממשלה לא תסכים, אז אני רוצה ליזום באופן פרטי, ביחד עם עוד חברי ועדת הכספים - שתהיה יוזמה פרטית ויגישו הצעת חוק פרטית. כך יקבל על עצמו שר המשפטים, מבלי לחכות לכל הפקודה שזה יקח שנתיים --- (מ. ארנס: למה שנתיים?) שר המשפטים אמר שזה יקח שנתיים. מה לעשות שוועדת החוקה, חוק ומשפט, עובדת לאט --- (ד"ר ג. קיטרון: זה שייך לוועדת הכספים)

מכל מקום, יש קשיים בזה.

לגבי ביטוח פקדונות, אני מציע להמליץ בפני הממשלה ששר המשפטים יביא את זה בצורת פרקים-פרקים, בכדי לזרז את הדברים. (ד"ר ג. קיטרון: למה פרקים-פרקים? למה לקבוע את זה כך?) אני טוען לביטוח פקדונות.

ביחס למה שאמר ח"כ לורנץ שדיבר על פיקוח: ביום ששי אני הצעתי הצעה, אך אמרו לי שנשמע את ד"ר חת, ונברר את זה ביחד עם נגיד הבנק.

ביחס לערביות לבנקים: הממשלה נתנה את האישור לתת ערבויות. הנגיד לא זקוק לאישור ועדת הכספים. אני לא אומר שלא צריך לתת. אבל אני רוצה לומר שלהון העצמי של הבנקים הם לא דואגים כל כך, כי הוא קטן. אבל יש עקרונות. מכל מקום, נכונה הורסיה האומרת, שאם ידע הבנק שהממשלה תבוא תמיד לעזרתו - אז הוא יודע שאם הוא יפסיד, הממשלה תתן לו.

בנק חייב לדעת שהוא צריך לעמוד בזה.

ולא שהממשלה תתן לו.

הגישה הזו של 50% ערבויות, יוצרת תודעה כזו. בבנק פויכטוונגר, בזמנו, היו מפקידים עניים, מעדה מסויימת. והם מנו 90%. לכן החלטנו על 50-60 מיליון לישיעלו למדינה. אבל החלטנו שלא לתת לחברות, אלא למפקידים עניים.

לבנקים צריך להיות הון עצמי מספיק, וגם קרנות. אלה הם בנקים גדולים, בעלי עסקים גדולים, בעלי משכורות גדולות. הם צריכים לדאוג לזה.

אני, אישית, אינני מאושר ממתן ערבות של 50% לשלושת-ארבעת הבנקים שעסקו אתם. הם צריכים לדעת שבעת צרה צריכה להיות להם במידה מספקת קרנות ועוד.

ביום ששי סיכמנו שנקבל דיווחים על מכירה.

אנו מפסיקים בזה את הדיון, ונמשיך בו

באחת הישיבות הקרובות.

(מר זנבר עוזב את הישיבה)

היו"ר י. קרגמן:
ברצוני למסור כמה פרטים: אנחנו תכננו לסייר ביום א' הקרוב בדרום, בעמדות צה"ל בסיני. היום קבלנו הודעה מיו"ר הכנסת לבטל סיור זה, משום שבאים 120 פרלמנטרים מכל העולם. הם יהיו אורחי הכנסת. כל חברי הכנסת יוזמנו, לכן הוא מבקש מאתנו לדחות את הדיור. (א. אפרת: אני מציע לקיים את הסיור)

אני אדבר עם היושב ראש.

(ב) במסקנות לגבי האינפלציה אני הצעתי הצעה - אבל אני מוציא משם את ענין מס ערך מוסף.

אני מציע שנצביע את שתי ההצעות שיש לנו בענין זה. שתהיה הצעת רוב והצעת מיעוט.

י. בדר:
זה לא פשוט. חיכינו זמן רב, אז נחכה עוד קצת. הואיל ואחה רוצה להגיש שתי הצעות - רוב ומיעוט - אז דרושים לי שבועיים ימים עד שאביא הצעה. ברצוני להגיש הצעה של הליכוד, ולכן דרושים לי שבועיים ימים.

היו"ר י. קרגמן:
קבלת מכתב לפני חודש ימים. למה לא עשיה את זה עד עכשיו. הרי התקיים גם דיון על כך.

(ג) בנוגע לדיור אני מציע: "ועדת הכספים ממליצה בפני שר האוצר לעשות כל מאמץ בכדי להשתחרר מחוזה שנעשה לרכישת בנין בן 100 חדרים, ומבלי שייגרם נזק משמעותי למדינה".

ה צ ב ע ה

הצעת הסיכום כמוצע ע"י היושב ראש
בענין הדיור - נח ק ב ל ה

היו"ר י. קרגמן: תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00.